

PROCÉS DE PARTICIPACIÓ PER A ESTABLIR CRITERIS DE DISSENY DE LA plaça del centre integral de salut Roís de Corella

INFORME
juliol 2022

COORDINA:

Departament de Salut i Polítiques Saludables - Ajuntament de Gandia
Liduvina Gil Climent. Regidora de Salut i Polítiques Saludables
Nagore Navarrete Herrero. Tècnica del Departament de Salut
Fernando Mut Oltra. Arquitecte tècnic.

ASSISTEIX TÈNICAMENT EL PROCÉS:

Mireia López, Andrea Ariza, Lluís Benlloch de La Dula Coop.V

AMB L'ASSESORAMENT DE:

Patxi Galarraga de PROJEKTA URBES
Rebeca Cremades i Ana Ocaña del Centre de Salut Pública de Gandia

Aquesta memòria pretén deixar constància del procés iniciat amb veïnat, personal tècnic i sanitari de la ciutat de Gandia per a definir els criteris de disseny de la plaça annexa al futur Centre Integral de Salut de Roís de Corella. Aquest procés de participació comunitària impulsat per l'Ajuntament s'engega de manera consensuada amb la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, ja que és competència d'aquest organisme el disseny i l'execució tant de l'equipament com del seu entorn immediat. Llavors, s'acorda la col·laboració entre administracions perquè els criteris que es puguin establir durant el procés siguin assumits en el projecte, en la mesura que ho permeten els límits pressupostaris i normatius. Amb això, es vol aprofitar el potencial d'aquesta intervenció i garantir la millora de la qualitat de vida tant del veïnat del barri, com de les persones usuàries del centre de salut, tot facilitant un apropament comunitari del centre al barri.

índex

1. UNA OPORTUNITAT COMUNITÀRIA: PROMOURE SALUT DE LA PLAÇA AL CENTRE INTEGRAL, DEL CENTRE INTEGRAL A LA PLAÇA	04
2. EL PROCÉS DE TREBALL COL·LECTIU AMB PERSONAL TÈCNIC I VEÏNAT	07
3. AVALUACIÓ D'IMPACTE EN SALUT: EL POTENCIAL DE LA INTERVENCIÓ	11
4. DIAGNÒSTIC PARTICIPAT: UN APROPAMENT AL BARRI I A L'ENTORN DEL FUTUR CENTRE INTEGRAL DE SALUT	14
5. DIRECTRIUS I CRITERIS DE DISSENY: UNA PLAÇA PER AL BARRI, UN ESPAI DE SALUT	17
6. DEVOLUCIÓ DE LA PROPOSTA DE DISSENY PER A LA PLAÇA	20
7. APUNTS FINALS	26

Una oportunitat comunitària:
promoure salut de la plaça al Centre
Integral de Salut, del Centre Integral de
Salut a la plaça

1

La construcció d'un nou Centre Integral de Salut en les parcel·les de l'antic hospital de Gandia emergeix com a una oportunitat per a la ciutat i per al mateix barri on s'ubica, Roís de Corella. Aquesta és reconeguda pel veïnat com una de les zones de la ciutat amb més carència d'espais públics de trobada i socialització; per tant, el fet que l'equipament sanitari s'haja concebut amb una plaça annexa suposarà la creació d'un nou espai obert que facilite la reunió i la relació dels col·lectius del barri. D'altra banda, si així es concep en el seu disseny, aquest espai pot ser un pont entre el Centre Integral de Salut i el barri. És a dir, un bon disseny que es configure a partir de les necessitats que el treball de promoció de la salut comunitària requereix, facilitarà que aquest equipament estiga obert al barri.

Llavors, perquè la futura plaça siga un espai utilitzat i fàcilment apropiable tant pel veïnat com per les persones usuàries i treballadors del Centre Integral de Salut és important que el seu disseny responga a les necessitats diverses de la població. Per això, es considera necessari que la plaça siga dissenyada mitjançant un procés de participació comunitària que genere un primer apropament entre el veïnat del barri i, en la mesura del possible, el personal professional d'aquest nou centre sanitari. Per aquest motiu,

s'ha plantejat un procés participat que permeta acordar els principals criteris de disseny de la plaça, per tal que l'equip d'arquitectes que es troba desenvolupant el projecte puga traslladar-les al llenguatge constructiu.

Aquesta actuació, tot i no contemplar-se com a tal dintre del Pla de Salut Local elaborat en 2018, es troba alineada amb uns dels seus eixos estratègics fonamentals: la promoció de l'espai urbà com a generador de salut. Seguint el marc dels determinants socials de salut així com la perspectiva de les cures, des d'eixe moment s'han dut a terme diverses propostes (com les passejades feministes del barri de Corea i de Beniopa), per tal de transformar Gandia en una ciutat inclusiva i accessible, preparada per a acollir la diversitat i per facilitar les tasques vinculades a les cures i a l'enfortiment comunitari. En aquest sentit, les ferramentes urbanístiques i els processos de disseny de l'espai urbà poden ser aliats molt potents a l'hora de promoure la salut des d'una perspectiva integral, però per a aconseguir-lo cal posar en el centre de les decisions la diversitat de realitats dels veïns i veïnes que el viuran. El context que envolta el disseny de la plaça annexa al futur Centre Integral de Salut sembla un escenari idoni per a fer front al repte plantejat.

Sense dubte, aquest projecte suposa un precedent. Des de fa anys, molts ajuntaments estan apostant per experiències de disseny participatiu o col·laboratiu a l'hora de construir i remodelar els espais públics dels seus pobles i ciutats. Ara bé, aquesta experiència desborda eixe marc i resulta innovadora pel fet d'assumir les necessitats del treball de promoció de salut comunitària com un criteri del disseny de l'espai que connecta el Centre de Salut amb

la ciutat. El fet d'obrir l'equipament sanitari al barri abans de la seua construcció suposa fer un pas més enllà dels processos de disseny perquè estableix i genera aliances entre veïnat i el centre, convertint aquest futur espai en un actiu per a la salut. És a dir, aquest projecte pretén ser un apropament a entendre la salut com un bé comú, fent de la participació el lligam i la clau identitària de la mateixa plaça.

objectius

- Fomentar la **relació barri-equipament sanitari** des de la seua creació, facilitant el disseny d'un espai que done servei al barri i a les necessitats del veïnat, però també que responga a les necessitats que suposa generar **un centre de salut obert a la comunitat**.
- Facilitar la participació del veïnat en el disseny de la ciutat, en tant que factor generador de salut inserit dins el marc dels determinants socials de la salut, comptant amb una diversitat de persones i mires que garantisca la creació d'un **espai cuidador**.
- Reforçar el treball conjunt i les relacions entre el veïnat del barri de Roís de Corella i les futures persones professionals de l'equipament sanitari, creant un **espai de treball col·laboratiu**, vertebrat per l'horitzontalitat, que puga tindre continuïtat en un futur.
- Assajar un procés innovador de disseny participatiu que facilite la tasca comunitària dels Centres de Salut, el qual podria ser replicat en altres pobles i ciutats del territori valencià.

El procés de treball col·lectiu amb personal tècnic i veïnat

2

La ciutat fa anys que treballa per promoure la salut comunitària i millorar la qualitat de vida del veïnat, per tant, aquest procés de participació no parteix de zero. El desplegament del IV Pla de Salut a la localitat, així com la definició i implementació del Pla local de Salut, va pivotar en dues estructures de participació: l'Espai Veïnal de Salut i la Mesa Tècnica, ambdós espais actius a l'hora d'iniciar el procés. A més, en els darrers anys s'ha consolidat una trajectòria de treball en xarxa entre diferents administracions i agents claus en matèria de promoció de salut que ha sigut clau a l'hora de dissenyar metodològicament el procés i facilitar el seu desenvolupament.

D'altra banda, el procés s'engega en un context molt particular. La Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, qui té la competència administrativa pel que respecta a l'execució d'equipaments sanitaris, hi havia assignat el disseny i l'execució de l'obra (la qual inclou la plaça i l'equipament sanitari) mitjançant concurs públic. Per tant, en el moment en què es planteja aquest procés, ja hi ha un equip tècnic treballant en l'execució del Centre Integral i un disseny d'avantprojecte de la plaça. Mitjançant la negociació entre la Conselleria i l'administració local, s'arriba a l'acord d'adaptar el disseny de l'espai públic a les necessitats veïnals, a condició que es respecten els terminis d'execució i el pressupost

inicial. Llavors, l'Ajuntament es reserva l'opció d'incloure millores posteriors a l'obra, en cas que fora necessari, per a respectar els consensos del procés.

Donat que el gruix del procés es fonamenta en un exercici de codisseny participat, aquest s'ha dut a terme a partir de les anomenades metodologies participatives, pròpies de la Investigació Acció Participativa (IAP)¹. L'aproximació amb les tècniques IAP garanteix, d'una banda, la conformació d'espais de comunicació significativa, en els quals la ciutadania pot ser realment part del procés. D'altra banda, afavoreix la presa de decisions compartides i el treball intersectorial entre ciutadania i agents experts i professionals. Finalment, potencia la corresponsabilitat, així com el principi d'autonomia i autogestió en la ciutadania a l'hora de conèixer i gestionar com els determinants socials de la salut incideixen en la mateixa salut i en la de la comunitat.

Tanmateix, cal advertir que en la proposta metodològica s'ha tingut en compte que l'objectiu del procés no és una demanda explícita dels agents implicats. És a dir, tot i que les necessitats i propòsits que impulsen el procés són molt properes a algunes especificades durant el procés per elaborar el Pla de Salut Local, ni la ciutadania ni les persones professionals de la salut han fet la demanda

¹ La IAP és un mètode de recerca-acció, molt vinculat a les experiències de desenvolupament comunitari, el qual pretén generar coneixement sobre el territori posant en el centre el saber experiencial del veïnat, entenent aquest com a un subjecte amb capacitat d'acció per a transformar la realitat.

d'encetar aquest projecte participatiu. És l'Ajuntament qui ha proposat impulsar el procés i, per tant, és molt important generar espais per a facilitar l'apropiació del procés, sobretot si els objectius finals són consolidar la relació entre el Centre Integral de Salut i el veïnat i crear vincles comunitaris amb l'espai que el puguin transformar en un actiu per la salut.

Així, per tal d'assolir els objectius plantejats, el procés s'ha estructurat en cinc fases

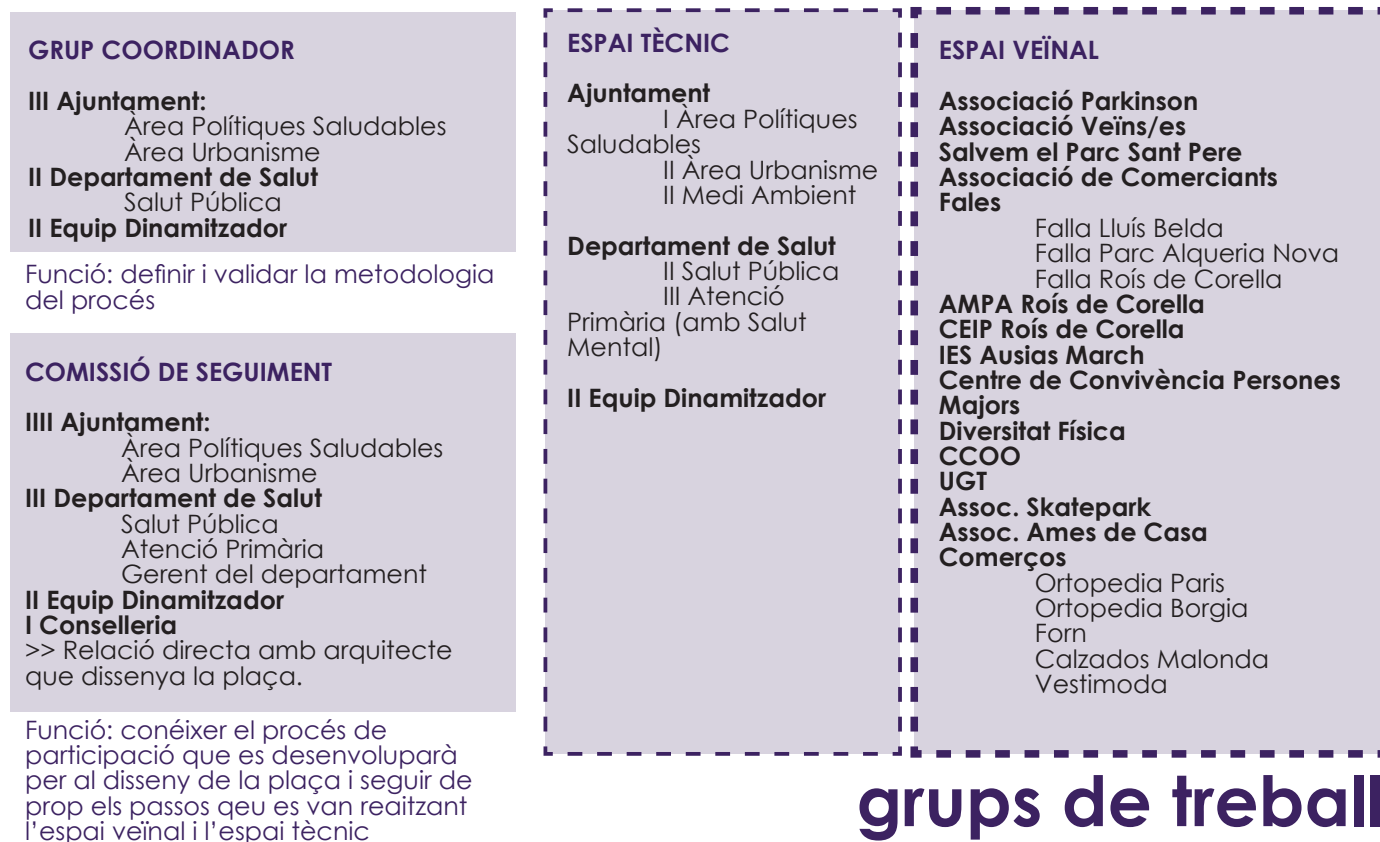
diferenciades: avaluació d'impacte en salut prèvia, diagnòstic de necessitats del barri, fase formativa, definició dels criteris de disseny i validació i valoració final del projecte. En cadascuna d'aquestes, s'ha treballat paral·lelament o de manera conjunta, depenent dels requeriments metodològics, amb veïnat del barri i personal tècnic municipal i sanitari.

		JUNY	JULIOL	SETEMBRE	OCTUBRE	NOVEMBRE	DESEMBRE	2022
1	AVALUACIÓ IMPACTE EN SALUT	espai veïnal		espai tècnic				
2	DIAGNÒSTIC DE NECESSITATS			espai veïnal				
3	SESSIÓ FORMATIVA				espai veïnal +			
4	DEFINICIÓ DE CRITERIS				espai tècnic			
5	VALIDACIÓ I DEFINICIÓ DISSENY						comissió seguiment	espai veïnal + espai tècnic

fases de treball

Per a facilitar tant el desenvolupament d'aquestes fases com el seguiment mateix del projecte, s'han definit tres espais de participació: un espai veïnal, un espai tècnic i una comissió de seguiment. A més, existeix un

grup coordinador o impulsor del projecte on es prenen les decisions metodològiques del procés. La conformació d'aquests grups és la següent:

L'avaluació d'impacte en salut: el potencial de la intervenció

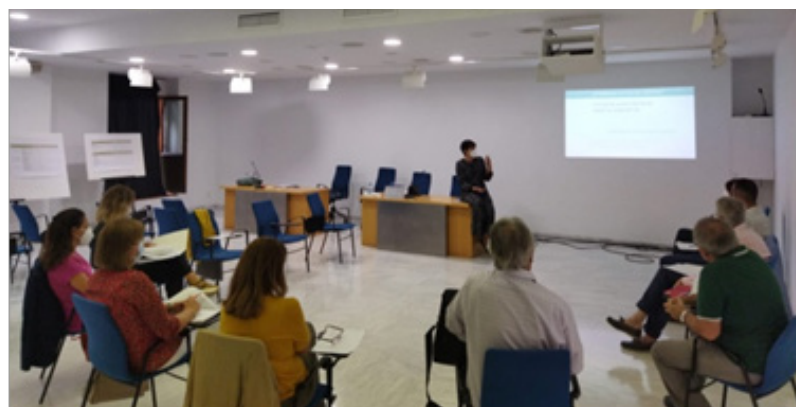
Seguint les recomanacions establides per la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública, la primera fase del procés ha estat centrada a avaluar de l'impacte en salut prèvia a la intervenció. És a dir, s'han identificat i desgranat de manera participada els canvis potencials que el projecte pot suposar respecte a la capacitat per millorar la salut de la població de Gandia, i en concret, del veïnat de Roís de Corella. L'objectiu d'aquesta és tindre una mirada atenta als determinants socials de la salut des de l'inici del procés per poder tant ajustar el disseny metodològic, si fora el cas, com precisar una mirada comuna a l'hora de definir col·lectivament els criteris de disseny.

Amb aquesta finalitat, es van dur a terme dos tallers inicials: un amb el grup motor veïnal (celebrat el 29 de juny de 2021 al Centre de Convivència de Persones Majors de Roís de Corella) i un altre amb l'espai tècnic (celebrat el 23 de setembre del 2021, en la Casa de la Marquesa).

A continuació es descriuen de manera gràfica els principals aspectes destacats durant ambdues sessions ². Aquests fan referència als determinants socials de la salut que es podrien veure influenciats tant per la intervenció urbanística de remodelació de la plaça com pel propi procés de participació per a definir

els criteris de la intervenció. Alguns aspectes són percebuts de manera positiva, és a dir com una oportunitat que podria beneficiar la salut del barri, altres com a un risc que podria influenciar negativament en la qualitat de vida del veïnat. En negre es mostren aquells destacats en la sessió amb veïnat, en gris en la de personal tècnic i sanitari i en morat, els que són coincidents en ambdues sessions.

² Existeix un informe més extens que desenvolupa aquests resultats. Aquest es troba a disposició de la Regidoria de Salut i Polítiques Saludable.

Fotografies realitzades durant les sessions d'avaluació d'impacte en salut. Dalt amb el grup veïnal, baix amb l'espai tècnic

accés als serveis i bens bàsic

- + Un bon disseny de la plaça pot fomentar l'encontre intergeneracional i millorar l'habitabilitat del barri
- + Els elements de disseny (aigua, vegetació, mobiliari) poden aportar confortabilitat
- + La plaça pot fomentar l'adquisició de coneixements i habilitats (espai pedagògic) sobre la naturalesa i la fauna, i servir de connexió amb altres espais naturals del barri
- La manca de civisme pot fer que l'espai no es mantinga adequadament. A més, un ús no respectuos de la plaça podria generar conflictes amb el veïnat
- Fins que cresca la vegetació, hi haurà poca ombra i l'espai s'utilitzarà poc en determinats moments
- + Les noves instal·lacions del centre milloraran les condicions de treball de les persones sanitàries destinades a aquest i millorarà el treball coordinat per la proximitat de serveis
- L'aparició d'un gran equipament sanitari pot questionar la necessitat dels consultoris mèdics de petita escala

activitat física

- + En la plaça podria haver-hi mobiliari que fomenti l'activitat física i done servei a les iniciatives promogudes per l'àmbit sanitari
- + La plaça podria ser nucli i centre d'activitats saludables

foment relacions interpersonals

- + Un bon disseny pot potenciar les xarxes relacionals i la vida comunitària del barri

FACTORS CONDUCTUALS

- + Si es potencien les relacions interpersonals i l'activitat física es poden reduir conductes perjudicials com l'ús excessiu de les tecnologies

RECURSOS MATERIALS I CONDICIONS DE VIDA**infraestructures del transport/mobilitat**

- + La intervenció és una oportunitat per a millorar i ampliar la mobilitat pública, sostenible i saludable en el barri i en la ciutat.
- L'activitat del centre pot suposar un augment en el trànsit rodat amb els efectes negatius que això suposa (contaminació ambiental, acústica, estrés...)
- + La creació del Centre Integral evitarà desplaçaments rodats a l'Hospital
- L'existència del Centre Integral suposarà un augment en la producció de residus del barri
- Si el disseny de la plaça no és sostenible, pot suposar un major consum d'aigua.

suport, cohesió social i participació

- + Si el disseny de la plaça fomenta els vincles veïnals, aquests previndran situacions de soledat no desitjada
- + La plaça podria potenciar el sentiment de pertinença i identitat del barri, a més de generar un imaginari compartit sobre la salut en clau positiva
- La intervenció en la plaça podria revaloritzar la imatge de l'espai urbà i suposar l'exclusió progressiva d'alguns col·lectius

seguretat, ocupació i condicions de treball**retenció de riquesa en l'àrea local**

- + L'activitat del centre i de la plaça poden dinamitzar l'economia barrial (nou comerç, dinamització mercat, etc.) i generar ocupació
- Pot ser, que el nou comerç siga "poc saludable" (menjar ràpid, etc.) i l'oferta de treball de baixa qualitat
- + La seguretat al voltant de la plaça augmentarà per l'activitat del centre
- + La plaça podria ser un espai per fomentar la interacció entre veïnat i persones vinculades a la UPCCA i trencar així estereotips negatius.
- La presència del centre pot revaloritzar la zona i el preu de la vivenda, i consegüentment suposar l'exclusió d'alguns col·lectius.

benestar emocional i estrés psicosocial

- + El disseny de la plaça pot facilitar espais de relax que contribuïska al benestar física i emocional tant del veïnat com de les persones que visiten el Centre Integral.
- L'augment d'activitat i trànsit al voltant del centre pot afectar negativament al veïnat

resiliència individuals i col·lectiva

- + Si el disseny contempla les diverses capacitats existents entre el veïnat, la plaça pot fomentar l'autonomia de certs col·lectius

FACTORS PSICOSOCIALS

Diagnòstic participat: un aproament al barri i a l'entorn del futur Centre Integral de Salut

4

³ Existeix un informe del taller que es va enviar a les persones participants on es desenvolupen aquests resultats. Actualment, es troba a disposició de la Regidoria de Salut i Polítiques Saludable.

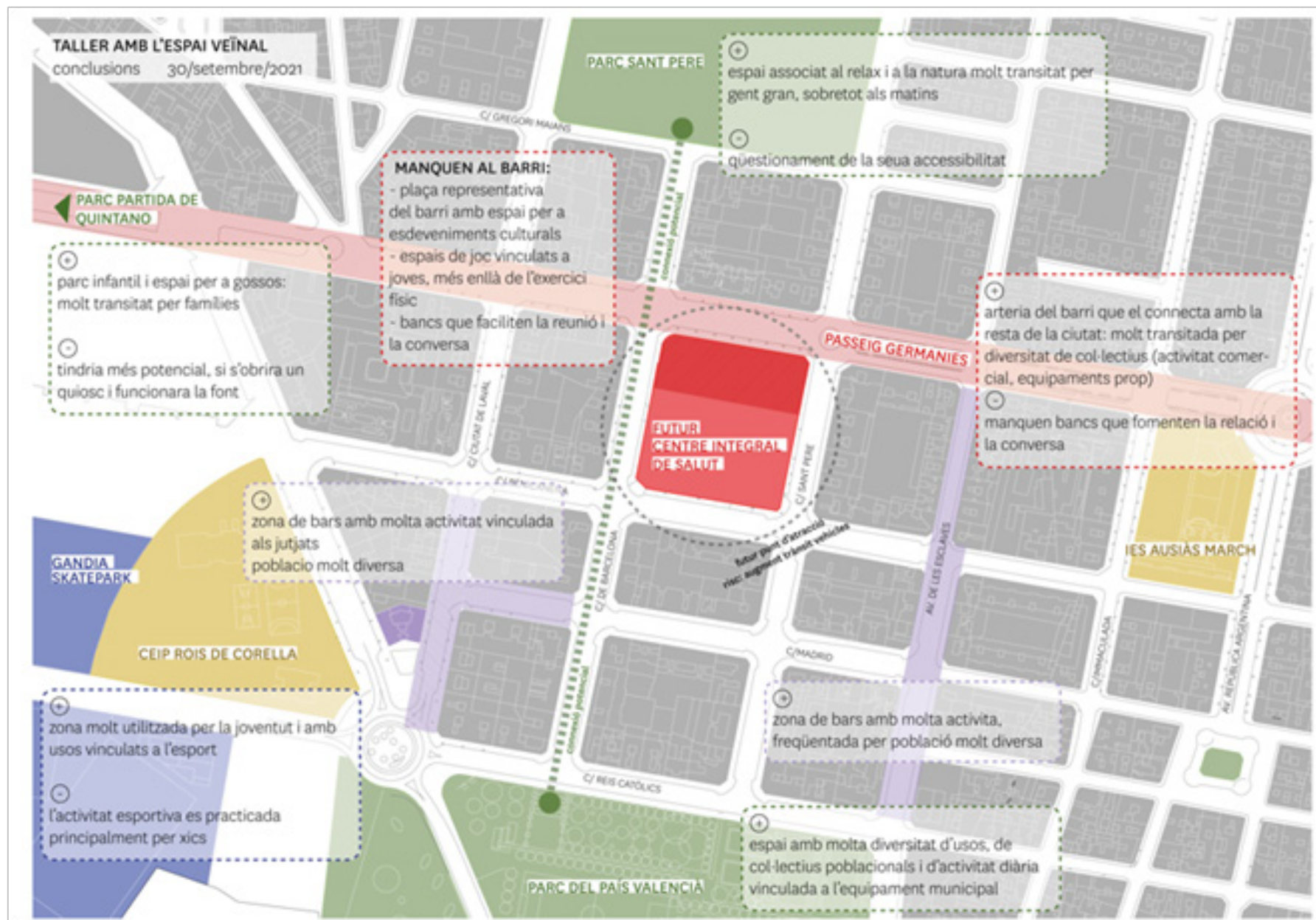
Després de dur a terme les dues sessions prèvies d'avaluació d'impacte en salut exposades en l'apartat anterior, es va celebrar un segon taller amb el grup veïnal el dia 30 de setembre de 2021, en el Centre Esportiu Roís de Corella. Aquest va servir per a realitzar un apropament a les necessitats del barri vinculades a l'espai urbà, amb l'objectiu que el codisseny de la plaça del nou Centre Integral de Salut pugui contribuir,

en la mesura del possible, a donar resposta a algunes de les mancances identificades. A més, també s'assenyalaren aquells aspectes que es valoren de manera positiva en el barri, per tal de tindre'ls en compte en el nou disseny.

Com a resum de les conclusions estretes, es mostra el següent diagrama on s'han recollit les idees principals de l'anàlisi perceptiu realitzat.

Fotografies realitzades durant el taller de diagnòstic perceptiu amb l'espai veïnal.

Directrius i criteris de disseny: una plaça per al barri, un espai de salut

5

Identificades per part del grup veïnal les principals mancances i potencialitats vinculades a l'espai urbà del barri, es va realitzar un taller conjunt entre aquest i l'espai tècnic com a part de les fases 3 i 4 del procés. En aquesta ocasió, juntament amb l'equip dinamitzador del procés, es va comptar amb la col·laboració de l'arquitecte Patxi Galarraga, pertanyent al grup Projekta Urbes, especialista en la planificació urbana des de la mirada de la salut comunitària.

Així, la sessió es va plantejar en dues parts principals: una introducció formativa per a consensuar criteris d'intervenció a partir de les idees clau estretes del diagnòstic, i una segona part on generar propostes d'usos i espais concrets per a la plaça.

A continuació, es comparteixen les principals conclusions ³ de la sessió.

³ Existeix un informe del taller que es va enviar a les persones participants on es desenvolupen aquests resultats. Actualment, es troba a disposició de la Regidoria de Salut i Polítiques Saludable.

Fotografia realitzada durant la sessió formativa i el posterior taller de criteris i directius de disseny

1. CREACIÓ D'ESP AIS D'OMBRA I SOCIALITZACIÓ		
Arbrat	- Es debat sobre l'oportunitat dels arbres de fulla caduca que deixen passar el sol en hivern, però també de les problemàtiques vinculades a la caiguda de les fulles. - S'alerta sobre el període en què els arbres encara seran xicotets i no donaran ombra suficient. Caldrà pensar en <i>"el mientras tanto"</i>	
Mobiliari	- Bancs per seure, col·locats de tal manera que servisquen per a descansar però també per relacionar-se i xerrar amb veïns i veïnes. Es valora la idea que puguin ser mòbils. - Taules per a desenvolupar jocs de taula. També perquè puguin ser utilitzades per les persones treballadores que vullguen socialitzar a l'exterior durant esmorzars, dinars, berenars...	
Bany públics	- Adequació de bany públics propers, els quals puguin ser gastats per les persones usuàries de la plaça. Estudiar la possibilitat d'utilitzar els del Centre Integral que es troben en planta baixa.	- Valorar un acord entre Conselleria i Ajuntament per a utilitzar els bany del Centre des de l'exterior.
Infraestructures per al joc	- No es pensa en instal·lar el típic mobiliari de joc amb tobogans, gronxadors, etc. Més bé, s'apunta la necessitat de què la plaça siga un espai adaptat i creatiu per a la infància.	
Garantir l'accessibilitat	- Per tal que la plaça siga un espai intergeneracional i que aculla gent diversa, cal garantir la seua accessibilitat quant als possibles desnivells i paviments però també quant al disseny del mobiliari i la seua disposició.	
2. GARANTIR LA CONVIVÈNCIA D'USOS		
Zonificació de la plaça	- Hi ha participants que preferirien un espai més diàfan per a la plaça, per tal d'evitar usos que suposen molta activitat i molèsties al veïnat o a les persones que acudisquen al Centre de Salut. Altres aposten pels elements que possibiliten espais de socialització comunitària.	
3. REDUCCIÓ DEL TRÀNSIT MOTORITZAT I ELS SEUS EFECTES		
Connexió amb transport públic	- Garantir la connexió del Centre Integral amb la xarxa d'autobus públic	Competència local aliena al disseny de la plaça
Promoció de la mobilitat ciclista	- Instal·lació d'aparcaments per a bicicletes. - Connexió del Centre Integral amb carril bici o vies ciclistes.	Competència local aliena al disseny de la plaça
Disponibilitat de borses d'aparcament dissuasòries properes	- Informació i senyalització sobre els aparcaments públics propers, perquè les persones usuàries del Centre Integral que vinguen d'altres localitats puguin gastar.	Competència local aliena al disseny de la plaça
Minimització del soroll produït pel trànsit rodant en la plaça	- Instal·lació de pantalles o vegetació que absorbisca el soroll - Instal·lació de fonts ornamentals per l'efecte relaxant del soroll de l'aigua. Punt negatiu: costos del seu manteniment i despesa de l'aigua.	
4. DILUIR ELS LÍMITS DEL CENTRE DE SALUT AMB LA PLAÇA I EL BARRI		
Connectar i vincular zones i usos de la plaça amb espais del Centre Integral	- Permetre la connexió visual del Centre amb la plaça (envidrar alguna façana del Centre Integral). - Instal·lar una pèrgola que done ombra i cobertura contra la pluja per poder realitzar activitats del Centre fora. - Habilitar un espai exterior com a lloc de relaxació per a pacients amb malaltia mental.	
Facilitar la connexió del Centre i de la plaça amb altres espais del barri	- Estudiar la possibilitat de pacificar el trànsit del carrer Barcelona i generar un corredor verd entre el Parc Sant Pere i el Parc del País Valencià.	Competència local aliena al disseny de la plaça
Vincular el nom de la plaça amb el potencial de l'espai com a generador de salut	- "Plaça de la Salut"	Competència local aliena al disseny de la plaça
5. SOSTENIBILITAT		
Establir un percentatge suficient de vegetació	- Escollir espècies autòctones que tinguen un manteniment sostenible i fomenten la biodiversitat . - Estudiar la possibilitat d'instal·lar hotels d'insectes, i altres recursos didàctics que pogueren ser utilitzats en tallers i activitats. També la possibilitat de vincular el manteniment vegetal de l'espai amb les persones usuàries de l'àrea de Salut Mental.	Competència local aliena al disseny de la plaça
Plantar arbusts i plantes entapissants	- Plantes aromàtiques autòctones per a usos didàctics o terapèutics. Almenys algunes en jardineres, perquè siguen accessibles per a la gent que no pot acatjar-se amb facilitat.	
Establir un percentatge suficient de paviment permeable	- Per a evitar possibles inundacions, és important també per al grup la permeabilitat del paviment.	

Devolució de la proposta de disseny per a la plaça

6

Els criteris i les propostes consensuades amb el grup veïnal i l'espai tècnic es van retornar a la Comissió de Seguiment i a l'equip redactor del projecte en desembre de 2021, amb l'objectiu de poder realitzar una validació tècnica i valorar quins es podrien incorporar en el projecte d'execució, quins podrien afegir-se en fases posteriors i quins d'ells caldria descartar.

Durant el primer semestre de 2022, l'equip redactor del projecte va treballar en la incorporació d'aquests aspectes, tenint a finals de juliol un esborrany de proposta a compartir amb les persones implicades en el procés. Així, el 06 de juliol de 2022, es va convocar en el Centre Social Roís de Corella un taller de devolució per exposar la proposta.

L'estructura de la sessió va ser la següent:

- Benvinguda i agraïment per part de l'Alcalde, la Regidora de Polítiques Saludables i el Director General d'Alta Tecnologia, Inversions i Infraestructures de la Conselleria de Sanitat Universal i Salut Pública.
- Explicació del treball fet fins a la data, tot recordant els criteris de disseny que el mateix grup va decidir aplicar durant el procés participat.
- Devolució dels resultats per part de les empreses encarregades, donant resposta i relacionant-los amb els criteris que el grup va decidir i prioritzar.

Acudiren 25 persones, de les quals 5 pertanyien als perfils tècnics convocats.

Fotografies realitzades durant el taller de devolució amb l'equip redactor

Servint-se de la taula de criteris d'intervenció consensuada en l'últim taller, l'equip redactor del projecte de disseny de la plaça va explicar la seua proposta. Aquest va fer especial èmfasi en aquelles decisions projectuals que hi havien estat influenciades pels suggeriments del procés de treball col·lectiu amb veïnat i personal sanitari.

A continuació, s'exposen aquests aspectes:

ZONIFICACIÓ DE LA PLAÇA

S'ha atés el criteri de garantir la convivència d'usos diversos, diferenciant algunes zones. En aquest sentit, es van destacar algunes qüestions com:

- Hi haurà zones de descans, més tranquil·les, amb vegetació i elements de relaxació com una font.
- Hi haurà zones aptes per a l'activitat física, amb aparells biosaludables, situades de tal forma que puguin ser utilitzades pel veïnat, però també per persones vinculades a l'equipament de salut.
- Es pretén col·locar una zona d'aigua, amb dolls, que contribueixca a fer de la plaça un espai amable, que permeta a les persones que l'utilitzen refrescar-se en períodes de calor, i on es pugui inserir una zona especial de jocs per a l'estiu per a la xicalla.

MOBILIARI

Es col·locaran diversos elements de mobiliari urbà per a garantir i fomentar els usos descrits en l'apartat anterior, així com per potenciar la plaça com a espai de trobada intergeneracional.

- Bancs. Es van explicar els tipus de banquets a ubicar a la plaça, atenent a les distintes demandes dels grups de treball. Així, es remarcà la importància que el disseny d'aquests tinga en compte les necessitats segons l'edat i les capacitats. També, el potencial de què puguin tindre diversos usos.
- Jocs infantils. Es justifica que s'ha optat per no col·locar mobiliari urbà a l'ús (típics parcs prefabricats) únicament per a la infància. Si no que, s'inclouran en la plaça "elements jugables", els quals poden ser gastats per la xicalla però també per altres col·lectius per a usos diversos.
- S'incorporaran taules amb bancs on poder dur a terme diferents activitats i jocs. Així, aquestes es podran utilitzar per a menjar — dins aquesta idea es contempla també l'ús que les persones treballadores del centre de salut poden fer de la plaça, tal com s'havia remarcat en les reunions mantingudes—.

ELEMENTS VEGETALS I SOSTENIBILITAT

La plaça contindrà diversos elements vegetals, dividits en 3 escales (gran-mitges-baixes). En aquest sentit, es va explicar que es comptarà amb diversos tipus de flora/arbrat adaptats a les característiques climàtiques mediterrànies, i més concretament, de Gandia i la Safor. A més, s'inclouran espècies amb flors i altres mitjançant les quals es puga apreciar el pas de les estacions, de tal manera que es puga aprofitar el potencial pedagògic dels aspectes ambientals.

També, es va transmetre que en els terrats dels edificis s'ubicarà una coberta vegetal que aïllarà de la calor l'edifici (elements bioclimàtics).

PAVIMENTS I SUPERFÍCIES PERMEABLES

A partir de les aportacions veïnals, el percentatge de superfície permeable de la plaça ha augmentat considerablement respecte a la proposta inicial. Aquest tipus de sòl serà beneficiós per a potenciar la biodiversitat i per a poder filtrar més ràpidament l'aigua en moments de pluja intensa. A més, els paviments de peces es col·locaran sobre estrats compactats de terra (i no sobre formigó), la qual cosa també contribueix als beneficis anteriorment esmentats.

ALTRES QÜESTIONS

Per últim, durant la sessió, també es va transmetre perquè algunes de les idees o suggeriments han quedat fora de la proposta inicial. Principalment, es tracta d'una qüestió de viabilitat econòmica, donat que l'obra compta amb un pressupost prefixat amb anterioritat.

En concret, aquells elements que no s'incorporaran de moment seran la pèrgola i els banys públics. En relació amb els banys, es recordà que hi havia dues propostes alternatives vinculades a la utilització de banys propers, bé del mateix centre o bé d'equipaments públics pròxims. En qualsevol dels casos, caldria incorporar la senyalització corresponent. Això sí, únicament es podrien "obrir" en horari laboral. Per aquest motiu, també es comentà la possibilitat d'arribar a un acord amb els bars amb terrassa més pròxims, els quals podrien tindre un horari més ampli.

No obstant això, l'Ajuntament no descarta implementar part d'aquestes inversions o propostes més endavant, una vegada la plaça passe a regentar-la el mateix municipi.

Imatges de la proposta per a la plaça annexa al Centre Integral de Salut en fase de desenvolupament, tenint en compte les conclusions del treball col·lectiu

En acabar la intervenció de l'equip redactor del projecte, algunes persones assistents van preguntar algunes qüestions i van compartir reflexions respecte al disseny, però també de la futura gestió de l'espai. Abans d'exposar aquestes, cal remarcar que totes les persones que van intervenir afirmaren veure la relació existent entre les seues demandes i les idees presentades en la proposta.

- Existeix preocupació per les molèsties acústiques que poden generar les instal·lacions vinculades a la climatització de l'equipament (en concret, els aires condicionats) que, d'altra banda, clarament són necessàries. Des de l'equip d'arquitectes es va afirmar que els requeriments de la normativa i les proves que s'han de realitzar garantiran l'acompliment dels límits establerts.
- Es va remarcar el repte d'aconseguir que aquesta plaça siga un espai que puga anar transitant del barri al centre i del centre a la plaça, generant espais de sociabilitat, socialització i trobada que contribuïsquen a beneficiar la salut comunitària. Un dels compromisos dels i les tècniques que treballaran en eixe equipament serà, per tant, tindre aquesta idea/enfocament

present: treballar la salut des d'un vessant social i integratiu, i no únicament des de la malaltia. Així mateix, des de l'entramat veïnal aquesta concepció també ha de quedar clara, per la qual cosa caldrà plantejar-se de quina manera es relacionaran ambdós grups (entramat comunitari i perfils professionals) per veure quines accions conjuntes poden dur-se a terme.

Apunts finals

7

Per tancar el present informe, s'incorporen en aquest apartat algunes recomanacions tècniques de cara a la gestió municipal de la futura plaça, així com a la dinamització del seu ús. En aquest sentit, cal recordar que el disseny de l'espai urbà condiona les possibilitats i oportunitats d'aquest com a actiu per millorar la salut del veïnat. Les decisions projectuals tenen un impacte directe en el medi ambient i en la qualitat de vida del veïnat. Ara bé, les oportunitats de la plaça com un recurs comunitari per enfortir els vincles veïnals i per potenciar tota la tasca de prevenció i promoció de salut que es faça al centre, no s'esgoten ací. Depenen, també, de la gestió del seu ús i de les iniciatives que en ella es puguin promoure.

Per tant, es considera important tindre en compte les següents qüestions:

- Una vegada es construísca la plaça i siga utilitzada pel veïnat, aquesta passarà a formar part dels espais públics municipals i, per tant, l'Ajuntament tindrà competències per a intervenir en ella. En eixe sentit, es recomana fer seguiment de les dinàmiques d'apropiació i ús de la plaça per, si fora necessari, **adaptar el disseny inicial a les necessitats que l'obertura de l'espai** o el pas del temps puga evidenciar. A més, és un repte municipal atendre la preocupació veïnal per la disponibilitat de banys d'ús pública a prop de la plaça.
- D'altra banda, per potenciar el rol de l'espai com a promotor de salut així com per a permeabilitzar el centre al barri, seria interessant plantejar la continuïtat del procés comunitari. És a dir, aprofitant l'espenta que el disseny de la plaça ha suposat, es podria **mantenir el grup de treball conformat per veïnat i personal sanitari**, amb l'objectiu de dinamitzar l'ús de la plaça i proposar des de l'inici **activitats comunitàries** coimpulsades amb les associacions. La finalitat és generar espais compartits que faciliten que la plaça siga habitada i apropiada des de la diversitat.
- Finalment, durant les sessions de treball amb el veïnat i el personal sanitari, es van identificar **possibles impactes negatius** que la construcció del Centre Integral de Salut poden suposar. Entre elles, per exemple, l'augment de trànsit rodat i de contaminació ambiental i acústica que hi pot haver en el barri. Llavors, es van anticipar algunes mesures, alienes al disseny de la plaça, que podrien evitar o reduir aquest. Seria el cas del reforç del transport públic en la zona, o l'ampliació dels aparcaments dissuasoris. Aquestes mesures, les quals principalment són competència municipal, caldria contemplar-les curt termini. A més, cal tenir en compte que una vegada es finalitze el projecte i s'òbriga la plaça, seria important realitzar l'última fase de **l'Avaluació d'Impacte en Salut**.

